

ПЕРШОДЖЕРЕЛА ДО ІСТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЛЕТКУЛЬТУ

Вступна стаття

У сучасних умовах гостро стає відчутним духовна криза суспільства, фактори якої: неконтрольований вплив ЗМІ, формалізм у вихованні підростаючого покоління, відсутність ідеологічних переконань національної єдності тощо призвели до активізації «сепаратистських проявів», що є руйнівним у загальнокультурному значенні окремої нації. У цьому відношенні саме культура є своєрідним фоном, «ланцюгом», провідником загальнодержавних ідей, стратегій, виховних концепцій, впровадження якої повинно носити системний характер та ґрунтовне змістоє наповнення, що є пріоритетним завданням сьогодення.

Розробка стратегії подальшого культурного розвитку повинна базуватися на ґрунтовному вивченні досвіду попередніх історичних епох, виявленні позитивних та негативних аспектів культуротворчих процесів, щоб використати краєві надбання та уникнути нищівних помилок державотворення. Саме малодослідженим феноменом залишається Пролеткульт – культурно-просвітницька і літературно-художня організація пролетарської самодіяльності при Наркомосі, яка мала за мету широкий і всебічний розвиток пролетарської культури самим пролетаріатом [2, с. 719]. Хоча ідеологічне підґрунтя діяльності цієї організації базувалося на комуністичних доктринах, проте організаційні засади та змістоє наповнення сповненні позитивних аспектів та потребують детального вивчення з критичної точки зору.

15–20 вересня 1918 р. у Москві відбулася Перша всеросійська конференція пролетарських культурно-просвітницьких організацій. «Пролетаріат скликав багато з'їздів і конференцій, але на них він зосереджував увагу виключно на питаннях політичної і економічної боротьби. І тільки після жовтневої революції, коли диктатура пролетаріату відкрила перед робочим класом величні горизонти, він приступив до вирішення нової проблеми, проблеми нової культури, чітко-класової пролетарської культури» [3]. Це була унікальна конференція: вперше обговорювалися питання про будівництво нової культури.

Під час роботи конференції було прийнято Статут та резолюції, які визначали програму діяльності організації, відповідно до яких Пролеткульт мав за мету виконання загальнодержавних завдань культурного будівництва. На конференції були присутні 334 делегати, зокрема 170 комуністів, 54 прибічники, 65 безпартійних, 41 представник партії есерів, меншовиків, анархістів та інших політичних організацій. Гостями з'їзду

були 234 особи, серед яких провідні робітники Наркомосу: М. Покровський, Н. Крупська, В. Брюсов [3, с. 90].

Водночас на конференції був прийнятий Статут Всеросійської Ради пролетарських культурно-просвітницьких організацій, у якому зазначалося, що Всеросійська Рада Пролеткульту як організаційно завершена нова форма робітничого руху є центром, що об'єднує і керує у справі будівництва пролетарської культури революційно-комуністичним пролетаріатом. Усі рішення Конференції і Всеросійської Ради є обов'язковими для усіх Пролеткультурів.

Відповідно до Статуту Всеросійська Рада Пролеткульту складається із 15 членів і 8 кандидатів, яких вибирає конференція. Крім того, по 1 представнику надсилають Московський, Петроградський і кожний губернський Пролеткульт, Всеросійський Центральний Виконавчий Комітет Рад, Центральний Комітет Російської Комуністичної Партії, Народний Комісаріат Просвіти, Всеросійська Рада Професійних Спілок, Центральні Професійні Спілки, Рада Робочої Кооперації, Всеросійський Центр Революційно-соціалістичної Молоді, Червона Армія і Флот [5, с. 54]. Повноваження Ради продовжувалися із дня її вибору до наступної конференції, яка скликала Радю не менше одного разу на рік. Сама Рада збиралася не менше одного разу у 3 місяці. Її кворум визначався половиною голосів усіх зареєстрованих членів.

Всеросійську Раду Пролеткульту повинен обирати Центральний комітет, який складається із 7 осіб і збирається не рідше одного разу у три місяці. Конференція обирає голову, двох членів і секретаря. Для встановлення контакту із Народним Комісаріатом Просвіти конференція обирає завідуючого Відділом пролетарської культури в Наркомпросі, а також двох членів колегії. Відділ пролетарської культури при Наркомпросі здійснює свою роботу у повному контакті із Центральним Комітетом Пролеткульту і дає звіт своєї роботи Раді Пролеткульту, яка складається із таких відділів: науковий, мистецтв, літературно-видавничий, організаційно-інструкторський, фінансовий і відділ дитячого виховання [5, с. 54].

У Статуті визначено, що Центральним видавничим органом ради Пролеткульту є журнал «Пролетарська культура», редакція якого у складі 5 осіб вибирається і затверджується на всеросійській конференції. Під її спостереженням відбувається все видавництво ЦК Пролеткульту.

Засоби Ради формувалися за рахунок субсидій

від Наркомпросу і доходів підприємств.

На Першій всеросійській конференції Пролеткульту був обраний склад Центрального Комітету, до якого входили П. Лебедев-Полянський (голова), Ф. Калінін і А. Маширов-Самобитник (товариші голови), В. Ігнатів (секретар); члени: А. Богданов, Н. Василевський, С. Галичев, М. Герасимов, А. Додінова, В. Косціор, В. Кирилов, І. Нікітін, К. Озоль, І. Садоф'єв, В. Файдиш. Кандидатами в ЦК Пролеткульту були обрані Н. Лукін, С. Кривцов, Ф. Благодіров, Р. Пельше, С. Крижанівський, Є. Херсонська, С. Контюряєв, О. Владімірова [5, с. 55].

Завідуючим відділом Пролеткульту при Наркомосі обрано Ф. Калініна, членами – А. Маширова-Самобитника, В. Файдиша. До складу редакції журналу «Пролетарська культура» обрано А. Богданова, Ф. Калініна, В. Керженцева, П. Лебедева-Полянського, А. Маширова-Самобитника [5, с. 55].

21 січня 1919 р. Всеросійська рада Пролеткульту прийняла нормативний документ «План організації Пролеткульту», відповідно до якого було визначено структуру пролетарських культурно-просвітницьких організацій. У Плані було визначено, що «...Пролеткульт повинен безпосередньо включати лише культурний авангард пролетаріату, індустріальний, і тільки найбільш передові і свідомі в культурному відношенні елементи» [4, с. 5]. Відповідно Пролеткульт є культурно-творча класова організація пролетаріату, як робітничка партія – його політична організація, професійні союзи – організація економічна. Таке порівняння Пролеткульту з партією виражало прагнення керівництва організації підкреслити рівноправність Пролеткульту по відношенню до Комуністичної партії у творчості нової культури. Заявка на самостійність, на всезагальність роботи у пролетаріаті із створення нової культури підірвала ідею керівництва одної партії.

Відповідно до Плану основним практичним осередком пролеткульту є культурно-просвітницька комісія фабрично-заводського підприємства, яка стоїть на платформі Першої всеросійської конференції пролетарських культурно-просвітницьких організацій. Усі активні робітники, які співпрацюють із культурно-просвітницькою комісією, становлять фабрично-заводський пролеткульт. В обов'язки комісії входить організація всієї роботи і співпраця із районними пролеткультами. Засідання комісії відбувається один раз на тиждень, а один раз у місяць скликається фабрично-заводський пролеткульт. Засоби культурно-просвітницької комісії складаються із відрахувань фабрично-заводського комітету, членських внесків та асигнувань від районного пролеткульту.

Фабрично-заводські пролеткульти у великих промислових центрах шляхом конференції створюють районний пролеткульт, на чолі якого стоїть районна рада пролеткульту. Склад ради формується відповідно до Статуту Всеросійської ради пролетарських культурно-просвітницьких організацій (1918). Президія ради збирається не

менше одного разу на тиждень, рада – одного разу в місяць, районна конференція – один раз у півріччя. В обов'язки ради входить організація фабрично-заводських пролеткультів, їх реєстрація з детальною вказівкою кількості членів, бюджету, розміру, характеру і постановки роботи, підготовка детальної бухгалтерії і звіту роботи, які раз у півріччя подають у міський пролеткульт. У районних пролеткультах діють відділи: інструкторсько-агітаційний, клубний, літературний, музично-вокальний, театральний, образотворчих мистецтв, господарчий, фізичного розвитку і професійного знання [4, с. 7].

Мережа районних пролеткультів шляхом конференції створює міський пролеткульт, на чолі якого стоїть міська рада пролеткульту. Склад ради формується відповідно до Статуту Всеросійської ради пролетарських культурно-просвітницьких організацій (1918). Президія ради збирається не менше одного разу на тиждень, рада – одного разу в місяць, районна конференція – один раз у півріччя. В обов'язки ради входить організація районних пролеткультів, реєстрація їх з точною вказівкою кількості об'єднаних у них фабрично-заводських пролеткультів та їх членів, підготовка бухгалтерії для всього міста і звіту про роботу, який один раз у півріччя подається у губернський пролеткульт, а де такого немає, то в Центральний комітет Всеросійської ради Пролеткульту.

Районні пролеткульти, розпорошені по губернії, шляхом конференції створюють губернський пролеткульт.

Міські і губернські пролеткульти відкривають відділи: інструкторсько-агітаційний, клубний, літературно-видавничий, музично-вокальний, театральний, образотворчих мистецтв, науковий і фінансовий, фізичного розвитку і професійного знання [4, с. 8].

Місцеві пролеткульти мають повну свободу у виборі методів реалізації поставлених завдань і на власну діяльність повинні заохочувати асигнування місцевих підприємств [4, с. 9].

Відповідно до нормативного документа «Конференції пролеткульту» було визначено порядок скликання і зміст роботи конференцій фабрично-заводських, районних, міських і губернських пролеткультів. Водночас вказано необхідність дотримання послідовності проведення конференцій перед губернською конференцією повітової, перед повітовою – фабрично-заводської, перед міською у великих промислових центрах – районної і перед районною – фабрично-заводської. Резолюції конференцій, тези доповідей і самі доповіді повинні направлятися у Центральний комітет пролеткульту та в організацію ступенем вище [4, с. 12].

На основі аналізу змісту установчих документів Пролеткульту можна зробити висновок, що ними вперше задекларовано, створено і в подальшому апробовано апарат з управління культурою. Російська дослідниця М. Левченко засвідчила, що суттєва новація, внесена у перші роки революції в

організації культури, – це управління і контроль над творчістю, літературою і мистецтвом. Саме процес «одержавлення» культури почався з творенням Пролеткульту. Про що свідчить наявність партійної атрибутики: конференції, доповіді, резолюції, делегати, протоколи, звіти та ін. Власне, Пролеткульт і здійснював партійну лінію у сфері культури (так як чіткого плану у цьому напрямі партія не мала).

Студії. При кожному пролеткульті створювалися студії, які працювали під загальним керівництвом президії ради пролеткульту. Керувала студією колегія на чолі із завідуючим, призначеним президією ради пролеткульту. Відповідно до «Плану організації пролеткульту» затверджено студії літературні, театральні, образотворчого мистецтва, музичні.

Пріоритетним завданням Пролеткульту було створення пролетарської художньої літератури і поезії, які б відрізнялися від попередньої, та виховання пролетарських поетів, белетристів, митців слова, які б втілювали новостворене життя у нових пролетарських формах. З метою реалізації цих завдань порушувалося питання про створення особливих літературних студій, в яких робота велася б у двох напрямках: теоретичному – ознайомлення із літературною спадщиною минулого, для чого організовувалися б читання курсів з історії вітчизняної і зарубіжної літератури різних епох із позицій марксистського світорозуміння; практичному – формування умінь і навичок літературної творчості на заняттях із римування, загальної теорії віршування, теорії драматургії, художньої прози і критики [4, с. 13].

Під час роботи I Всеросійської конференції Пролеткульту у доповненні до резолюції, прийнятої Літературно-видавничою секцією, вказувалося на необхідності організації Всеросійської спілки робочих письменників і створення центрального видавничого органу, який об'єднував би їх [5, с. 44–45]. Ним став журнал «Пролетарська культура».

Важливим завданням становлення пролетарської культури було створення пролетарського театру, що зумовлювало відкриття театральних робітничих студій Пролеткульту, у яких передбачалося виховання і навчання кадрового складу акторів, які вийшли із пролетарського середовища і відображають психологію, замисли і стремління революційного пролетаріату. Інструкторами повинні призначатися професійні актори, які вболівають за стремління робітників створити робітничий театр. У контексті соціалістичних ідей передбачалося навчання робітників необхідних елементів сценічного мистецтва, знайомство із новітніми течіями, надаючи потім поле для вільної творчості акторам-пролетарям [4, с. 14].

Потужним засобом формування соціалістичного світогляду робітників Пролеткульт вважав студію образотворчих мистецтв як навчально-виробничий осередок, що об'єднував би усіх пролетарських творців-художників з метою навчання пролетаріату різним видам мистецтва і

створення пролетарського образотворчого мистецтва. У цьому напрямку передбачалося організація майстерень-студій, лабораторій для навчально-трудової колективної творчості з усіх спеціальностей образотворчого мистецтва, тим самим здійснення пропаганди соціального комунізму: клуби, театри, музеї, робітничі університети і заводи, лабораторії, картинні галереї, виставки, кінематографи, екскурсії та ін. [4, с. 15].

Відповідно до резолюції музичної секції I Всеросійської конференції Пролеткульту невід'ємною частиною пролетарської культури вважалася музика, яка відображає внутрішнє духовне життя і є сильним засобом для перетворення людини. Це зумовлювало необхідність створення музичної студії Пролеткульту, яка мала за мету допомогти пролетаріату оволодіти музичним досягненням людства, сприяти виявленню колективної й індивідуальної творчості пролетаріату у сфері музичного мистецтва [4, с. 16].

Пролетарський клуб. В організаційній структурі Пролеткульту основним осередком – «робітничою майстернею» пролетаріату – для вироблення пролетарської культури є пролетарський клуб, робота якого повинна будуватися на творчій активності усіх його членів. Відповідно до «Орієнтовного статуту клубу Пролеткульту» пролетарський клуб об'єднує усю творчу працю своїх членів у справі вироблення пролетарської культури, сприяє суспільному, комуністичному і розумовому розвитку своїх членів, і є для них місцем відпочинку [4, с. 17].

До структури пролетарського клубу відповідно до «Орієнтовного статуту» входять: курси і семінари для вивчення різних сфер науки і окремих наукових питань; студії: літературна, хорова, музична, драматична, образотворчих мистецтв, наукова та ін.; спектаклі, концерти, лекції, бесіди, екскурсії та ін.; бібліотека-читальня; довідкове бюро з питань партійних, культурно-просвітницьких, професійно-виробничих, кооперативних із розкладом роботи усіх клубних установ; гімнастичний зал фізичної культури; буфет і їдальня.

До клубів зараховувалися представники пролетаріату віком до 16 років. Відповідно до «Статуту», який визначав склад клубу, права і обов'язки його членів, засоби клубу та його управління, звітність і контроль, усі члени клубу повинні брати активну участь у його творчій роботі.

З метою просвіти і формування соціалістичного світогляду підростаючого покоління віком до 16 років створювалися студії клубу. Для тих, хто з різних причин не має змоги постійно працювати у студіях, діяли гуртки.

Пролетарський університет. Структурою, яка б була «центром пролетарської науки», розробляла методологічні підходи і концептуальні положення створення пролетарської культури, було названо Пролетарський університет як систему культурно-просвітницьких установ, робота яких ґрунтувалася на рівноправ'ї викладачів і студентів

та товариській дисципліні. Його діяльність спрямовувалася на створення робітничої інтелігенції. Детальний проект створення Пролетарського університету розробив А. Богданов на сторінках збірника «Пролетарська культура».

Здобуття освіти в університеті передбачалося на трьох рівнях: підготовчому, основному і спеціалізованому. Підготовчий повинен формувати і систематизувати знання, які мають слухачі, а також доповнити їх, необхідними для засвоєння основного. Основний повинен міцно сформувати основи соціалістичного світорозуміння. Третій – спеціалізований – ділиться на факультети: технічний, економічний і культурний [5, с. 48]. Для тісного взаємозв'язку поширення знань і наукової діяльності важливим є створення Робітничої енциклопедії: «Вона об'єднує в найбільш досконалії формі і в найменшому можливому об'ємі основну суму всенаукового знання, необхідні робітникам, щоб ясно розуміти своє місце і роль в природі і суспільстві, щоб свідомо і витримано йти своїм класовим шляхом» [1, с. 221].

Таким чином, з'ясування організаційної структури Пролеткульту дозволяє простежити ієрархію мережі від «центру» і до «низів»; проаналізувати установчі документи; виявити управлінську вертикаль (встановлено, що система управління у сфері культури у країні Рад розроблена саме Пролеткульттом), що було основою діяльності пролеткультівських організацій. Аналіз періоджерел з проблеми дослідження дав змогу встановити, що визначена структура поширювалася і на території України, була створена і діяла Всеукраїнська Рада

Пролеткульту, Президія, на таких же принципах створювалася і діяла мережа пролеткультівських організацій.

Вміщуємо установчі документи Пролеткульту, а саме: Статут, План організації, Конференції, Студії, Пролетарський клуб, Статут клубу, Обов'язковий курс лекцій. Сподіваємося, що ці маловідомі періоджерела сприятимуть усвідомленню організаційних засад Пролеткульту як культуротворчої та освітньо-просвітницької організації 20-х рр. ХХ ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богданов А. Наука и рабочий класс / А. Богданов // Богданов А. О пролетарской культуре (1904–1924). – Ленинград : Издательское товарищество «Книга», 1924. – С. 200–221.
2. Енциклопедія освіти / АПН України; [голов. ред. В. Г. Кремінь]. – К.: Хрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Кунавин В. Первая Всероссийская конференция культурно-просветительных организаций / Кунавин В. // Пролетарская культура. – 1918. – № 5. – С. 26–30.
4. Организация пролеткультов. – II издание. – Ростов н/Д., 1920. – 29 с.
5. Протоколы Первой всероссийской конференции пролетарских культурно-просветительских организаций. 15–20 сентября 1918 г. / под. ред. П. И. Лебедева-Полянского. – М., 1918. – 129 с.

Оксана Кравченко

УСТАВ ВСЕРОССИЙСКОГО СОВЕТА ПРОЛЕТАРСКИХ КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

(Всероссийский совет пролеткультта)

Всероссийский совет пролеткультта, организационное завершение новой формы рабочего движения, является центром, объединяющим и руководящим в деле строительства революционно-коммунистическим пролетариатом своей пролетарской культуры.

Для этого он объединяет все пролетарские культурно-просветительные организации и создает таковые вновь, образуя из них уездные и губернские пролеткультты.

Примечание. Решения Всероссийской конференции Всероссийского совета обязательны для всех объединенных в пролеткульте организаций.

Совет подготавливает кадр своих деятелей, специальных инструкторов организаторов и командировывает их на места, в целях содействия правильной постановки работ по строительству

пролетарской культуры.

Всероссийский совет пролеткультта состоит из 15 человек и 8 кандидатов к ним, избираемых конференцией; кроме того, по представителю посылают Московский, Петроградский и каждый губернской пролеткульт, Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет Совдепов, Центральный Комитет Российской Коммунистической Партии, Народный Комиссариат по Просвещению, Всероссийский Совет профессиональных союзов, центральные профессиональные союзы (напр. металлистов, текстилей, железнодорожников и т.д.), Совет рабочей кооперации, Всероссийский центр революционно-социалистической молодежи, Красная армия и флот.

Полномочия совета продолжают со дня выбора его следующей конференцией, которая созывается советом менее одного раза в год.

Сам совет собирается не менее одного раза в 3 месяца. Кворум его определяется в половину голосов всех зарегистрированных его членом.

Для практического осуществления стоящих перед пролеткультом задач выбранные на конференцию члены составляют исполнителей орган совета, центральный комитет, который в свою очередь выделяет президиум из 7-ми человек.

Конференция избирает председателя, 2-х товарищей и секретаря. Для установления контакта с Народным Комиссаром по Просвещению конференция выбирает заведующего отделом пролетарской культуры в Народном Комиссариате по Просвещению, а также 2-х членом коллегии.

Отдел пролетарской культуры в Народном Комиссариате по Просвещению ведет свою работу в полном контакте с Ц.К. пролеткульта и дает в своей работе отчет совету пролеткульта.

Всероссийский совет пролеткульта конструирует следующие отделы: научный, искусств, литературно-издательский, организационно-инструкторский, финансовый и отдел детского воспитания (последний по мере возможности).

Во главе каждого отдела стоит заведующий, ответственный перед Ц.К. за все

ведения в отделе работы

Работа ведется согласно постановления конференции и совета; для успешного дела Ц.К. может создавать разные подсобные учреждения, в виде студий, лабораторий и т. д.

Редакция центрального органа «Пролетарская Культура», в составе 5 членом, избирается и утверждается на Всероссийской конференции. Под ее наблюдением идет все издательство Ц.К. пролеткульта.

Средства Всероссийского Совета состоит из подотчетный субсидий Народного Комиссариата по Просвещению и из их доходов различных предприятий и учреждений совета.

Примечание 1. Ц.К. вырабатывает план самообложения пролетариата не цели строительства пролетарской культуры, который входит в силу утверждения советом.

Примечание 2. Все самостоятельные пролетарские культурно-просветительные организации, пользующиеся денежной помощью из государственных учреждений в период организации и развития своей деятельности, должны стремиться существовать за свой счет.

Примечание 3. Все организации пролеткульта должны добиваться, чтобы рабочие организации на местах выделяли из своих доходов местному пролеткульту по взаимному соглашению определенный процент. Ревизионная комиссия на 5 лиц выбирает конференцией.

План организации пролеткульта

Пролеткульт есть культурно-творческая классовая организация пролетариата, как рабочая партия – его политическая организация, профессиональные союзы – организация экономическая.

Подобно тому, как партия включает в свой состав, особенно на первых шагах своего развития, лишь политический авангард рабочего класса, его элементы наиболее сознательные политические, так и пролеткульт должен непосредственно включать лишь культурный авангард пролетариата, индустриальный, и при том его элементы наиболее передовые и сознательные в культурном отношении: причины аналогичные, но здесь они действуют еще сильнее. Если бы выработка политических задач и лозунгов прямо зависит от мало сознательного большинства пролетариата, то политическая линия партии определилась бы уровнем того большинства, а не была бы наиболее чистым и последовательным выражением классовых интересов и тенденций, партия не была бы истинной руководительницей класса в его борьбе. Если бы культурно-революционная линия пролеткульта

зависела от уровня малосознательных широких масс, пролеткульт не мог бы выделить среди культурно-творческого классового процесса и организовать стройное целое чистые формы и тенденции новой культуры, не мог бы дать массам истинного руководства в том смысле. Отсюда неизбежность некоторых организационных ограничений.

Другие ограничения вытекают из того факта, что в культурном творчестве роль сочувствующих непролетарских элементов более чем где-либо должна быть технически-подсобной. Ибо его классовой дух и характер могут быть основаны лишь на глубоком проникновении условиями классовой жизни и быта, каковые мало доступны для проходящих из вне.

В своем внутреннем строении организация пролеткульта должна быть последовательным воплощением основного культурно-классового пролетарского принципа – коллективизма, т. е. товарищеского сотрудничества, и должна быть по мере возможности согласована со строением параллельных организаций, как политических, так и особенно профессиональных.

I. Фабрично-заводской пролеткульт

1. Основной практической ячейкой пролеткульта является культурно-просветительная комиссия фабрично-заводского предприятия, стоящая на платформе первой Всероссийской конференции пролетарских культурно-просветительских организаций.

2. Все активные работники из рабочих фабрично-заводского предприятия, группирующиеся вокруг культурно-просветительной комиссии, составляют фабрично-заводской пролеткульт.

3. Культурно просветительная комиссия должна быть выборной, если же нет возможности выбрать ее, то она может быть выделена фабрично-заводским комитетом.

4. В обязанности культурно-просветительской комиссии входит организация всей работы в предприятии и сношении с районными пролеткультами.

5. Собирается культурно-просветительная комиссия не менее 1 раз в неделю. Каждые две недели устраивается собрание с активными сотрудниками и 1 раз в месяц созывается собрание фабрично-заводского пролеткульта.

6. Средства культурно-просветительной комиссии составляют отчисления фабрично-заводского комитета членских взносов и сметных ассигнований от районного пролеткульта.

7. Каждое полугодие фабрично-заводской пролеткульт представляет в районной пролеткульт детально разработанную и мотивированную смету (прихода и расхода) вместе с отчетом о своей идейно организационной и финансовой деятельности.

II. Районный пролеткульт

1. Фабрично-заводские пролеткульты в крупных промышленных центрах путем конференции создают районные пролеткульт.

2. Во главе районного пролеткульта стоит районный совет пролеткульта. Он состоит из 7 членов, выбранных на районной конференции, по 1 представителю от фабрично-заводских пролеткультов, районного комитета Р.К. партии, районного совета, от районных объединений и центров (где таковые имеются): профессиональных союзов, рабочей кооперации, Красной армии и флота и революционно социалистической рабочей молодежи.

3. 7 членов, выбранных конференцией, составляют президиум совета, как постоянно действующий орган.

4. Президиум совета собирается не менее 1 раз в неделю, Совет – 1 раз в месяц, районная конференция – 1 раз в полугодие.

5. На обязанности совета и его исполнительных органов лежит: организация фабрично-заводских пролеткультов, регистрация

их с точным указанием числа членов, бюджета, размера, характера и постановки работы, согласно решениям первой Всероссийской конференции пролеткульта, составления детально-разработанной и мотивированной сметы (прихода и расхода) для всего района и отчета о работе, которые один раз в полугодие представляются в городской пролеткульт.

6. Фабрично-заводские пролеткульты, разбросаны по уезду, путем конференции создают свой районный пролеткульт в ближайшем промышленном центре, применяется к центрам профессионального движения.

7. План организации, права и обязанности районных пролеткультов в уезде те же, что и районных пролеткультов в промышленных центрах.

8. Районные пролеткульты открывают у себя отделы в следующем порядке: инструкторско-агитационный, клубный, литературный, музыкально-вокальный, театральный, изобразительных искусств, хозяйственный (обязательно), физического развития и профессионального знания.

III. Городской и губернской пролеткульт

1. Районные пролеткульты в крупных промышленных центрах путем конференции создают городской пролеткульт.

2. Во главе городского пролеткульта стоит городской совет пролеткульта.

Он состоит из 9 членов, выбранных на городской конференции, по 1 представителю от районных пролеткультов, от городского комитета Р. К. партии, городского совета, от городских объединений и центров (где таковые имеются): профессиональных союзов, работодателей кооперации, Красной армии и флота и революционно-социалистической рабочей молодежи.

3. 9 членов, выбранные конференцией, составляют президиум совета, как постоянно действующий орган.

4. Президиум совета собирается не менее 1 раз в неделю, Совет – 1 раз в месяц, после собрания районных советов, городская конференция – 1 раз в полугодие после районных конференций.

5. На обязанности совета и его исполнительных органов лежит организация районных пролеткультов, регистрация их с точным указанием числа объединенных в них фабрично-заводских пролеткультов и числа членов в них бюджетов, размера, характера и постановки работы, согласно решениям первой Всероссийской конференции пролеткульта, составления детально-разработанной и мотивированной сметы (прихода и расхода) для всего города и отчета о работе, который один раз в

полугодие представляется в губернский пролеткульт, а где таковых нет, в Центральный Комитет Всероссийского Совета пролеткульта. Совет назначает время конференции районных пролеткультов.

6. Районные пролеткульты, разбросанные по губернии, путем конференции создают губернские пролеткульты.

7. План организации, права и обязанности губернских пролеткультов те же, что и городских пролеткультов промышленных центрах.

8. Городские в крупных промышленных центрах и губернские пролеткульты открывают у себя отделы в следующем порядке: инструкторско-агитационный, клубный, литературно-издательский, музыкально-вокальный, театральный, изобразительных искусств, научный и финансовый (обязательно), физического развития, профессионального знания.

IV. Общие замечания

1. Всероссийская конференция пролет-

культа на основах, утвержденных Всероссийским советом пролеткультом составляется из делегатов районных, городских и губернских пролеткультов.

2. Всероссийский совет пролеткульта существует на основе устава, принятого первой Всероссийской конференцией пролеткульта.

3. Проводя определенный организационно-идейный план работы, утвержденный Всероссийским советом пролеткульта, местные пролеткульты пользуются полной свободой в методах осуществления поставленных задач.

4. Все организации должны стремиться жить на свой собственный счет, в особенности, если имеются предприятия.

5. Организации пролеткульта должны согласоваться территориально с объединениями профессиональных союзов.

6. В целях контакта с отделами внешкольного образования пролеткульт посылает в отдел на местах своих представителей.

Конференции пролеткульта

На конференцию фабричного заводского пролеткульта посылают своих представители лей
с решающим голосом:

1. Культурно-просветительная комиссия. Все члены.
2. Докладчики конференции
3. Фабрично-заводской клуб.

I представитель от каждой комиссии (лекционной, агитационной, библиотечной, литературной, музыкальной, театральной и т. д.).

4. Общие собрание фабрично-заводского предприятия.

Представитель на каждые 100 человек в крупных предприятиях и 1 представитель на каждые 50 человек в мелких предприятиях.

5. Совет районного пролеткульта.

I представитель.

6. Фабрично-заводской комитет Коммунистической партии.

I представитель.

7. Фабрично-заводской комитет предприятия.

I представитель.

8. Правление рабочего кооператива предприятия.

I представитель.

С совещательным голосом:

9. Отдельные товарищи по приглашению культурно-просветительной комиссии фабрично-заводского пролеткульта.

10. На конференцию районного пролеткульта посылают своих представители лей

С решающим голосом:

1. Районный совет пролеткульта.

7 членов

2. Докладчики конференции.

3. Фабрично-заводские пролеткульты.

На своих конференциях они выбирают 1 представителя от 100 человек; мелкие организации объединяются, если не мешают географические условия.

4. Совет городского или губернского пролеткульта.

I представитель

5. Районный комитет Российской Коммунистической партии.

I представитель

6. Районный Совдеп.

I представитель

7. Районный отдел народного образования.

I представитель

8. Районное объединение производственных профессиональных союзов.

I представитель от каждого производственного профессионального союза.

9. Районное объединение рабочей кооперации.

I представитель

10. Районная культурно-просветительная комиссия Красной армии и флота.

I представитель

11. Районный союз рабочей Коммунистической молодежи.

I представитель

С совещательным голосом:

12. Культурно-просветительная комиссия

фабрично-заводского предприятия.

I представитель от комиссии.

13. Редакция органа районного пролеткульта.

I представитель.

14. Отдельные товарищи

По приглашению президиума районного пролеткульта.

На конференцию городского и губернского пролеткульта посылают своих представителей

С решающим голосом:

1. Губернский совет пролеткульта.

9 членов.

2. Докладчики конференции.

3. Районные пролеткульты.

На своих конференциях они выбирают 1 представителя от 300 голосов, представленных на конференции.

4. Центральный комитет Всероссийского совета пролеткульта.

I представитель.

5. Городской комитет Российской Коммунистической партии.

I представитель.

6. Городской Совдеп.

I представитель.

7. Городской отдел народного образования.

I представитель.

8. Городское объединение производственных профессиональных союзов.

I представитель от каждого производственного профессионального союза

9. Городское объединение рабочей кооперации.

I представитель.

10. Городская культурно-просветительная комиссия Красной армии и флота.

I представитель.

11. Городской союз рабочей Коммунистической молодежи.

I представитель.

С совещательным голосом:

12. Советы районных пролеткультов.

3 представители от совета.

13. Редакция органа городского или губернского пролеткульта.

1 представитель от редакции.

14. Отдельные товарищи

По приглашению президиума городского пролеткульта.

Общие замечания

1. Губернский пролеткульт приравнивается к городскому пролеткульту больших промышленных центров; при созыве конференции городские представительства заменяются губернскими.

2. Уездный пролеткульт приравнивается

к районному пролеткульту в больших промышленных центрах; при созыве конференции районные представительства заменяются уездными.

3. При созыве конференции надо заботиться, чтобы перед губернской конференцией созывалась уездная, а перед уездной – фабрично-заводская, перед городской в больших промышленных центрах – районная и перед районной – фабрично-заводская.

4. Порядок дня конференции и нормы представительства должны быть заранее объявлены, примерно за 2 недели до конференции для уезда и за 1 месяц для губернии, чтоб их можно было обсудить на местах.

5. Резолюции конференций, тезисы докладов и сами доклады должны направляться в Центральный комитет пролеткульта и в организации ступенью выше.

Управление студии пролеткульта

1. Каждая студия пролеткульта работает под общим руководством президиума совета пролеткульта.

2. Студией управляет коллегия во главе с заведующим, утвержденным президиумом совета пролеткульта.

3. Коллегия студии по числу отделений, согласно диаграмме, состоит из заведующего студии и заведующего отделениями.

4. Коллегия и комиссии в отдельных студиях утверждаются коллегией студии. Число членов коллегий в отделениях студии определяется числом фактически открытых курсов или классов работы согласно диаграмме.

Примечание. Один и тот же сотрудник может входить в комиссию других отделений и студий. Вознаграждение может быть выплачиваемо или по часам или же сотрудник получает в одном отделении основной оклад, а в другом или 50% добавочных или по часам, согласно установлениям местного отделения Государственного Контроля.

5. Организационно-технические части отделений студий состоят из 3-х человек: секретаря, технического сотрудника, конторщика. Редакция журнала составляется не более как из 5-ти человек, техническая ее часть из 3-х: выпускающего издания, секретаря-делопроизводителя и экспедитора.

6. Все делопроизводство отделений студий через общую канцелярию студии за подписью заведующего студией и отделением студии направляются в общее делопроизводство пролеткульта.

7. Общая канцелярия студии состоит из 3-х человек: 1 секретаря-делопроизводителя, 1 машинистки и 1 конторщика.

Литературная студия

Пролетариат призван создать свою

художественною літературу і поезію, суттєво відмінною від бившої до сих пор буржуазної, - видвинути своїх поетів і беллетристів, художників слова, втілюючих новонароджуючуся життя в нових своїх формах. Він повинен знайти нові способи творчості; отчасти це вже відбувається, і ряд молодих пролетарських письменників виявляє своє творчество в області слова.

1. Для досягнення цієї цілі необхідно повсюдне створення особливих літературних студій, в яких робота велася б по двом напрямкам:

а) давалося б знайомство з літературною спадщиною минулих епох, і для цього читалися б курси по історії давньої і нової літератури, російської і іноземної, критики і по історії культури, при чому всі ці курси повинні викладатися в освітленні марксистського світогляду.

б) щоб письменник і робітничий-читач повинен був ознайомитися з технікою, з зовнішнім умінням, з навичками літературного творчості, для чого необхідні теоретичні курси і практичні знання по метриці, ритміці і загальній теорії стихоскладу, по теорії драматургії, художественної прози і критики.

2. Особливо повинні бути виділені теоретичні і практичні заняття по журналістиці, знайомство з якою, по повсюдно розкиданих студіях, повинно бути організоване на представничих початках.

3. Видавнича діяльність редакційних колективів в головних своїх рисах повинна зводитися до наступного:

а) до видання теоретичних підручників і курсів, освітлених з класової точки зору, і технічних керівництв по всіх галузях літературного творчості, починаючи з поезії і закінчуючи журналістикою;

б) до самого широкого видання творів пролетарських письменників, при чому, однак, повинно бути видавано тільки найкраще, дійсне ібо право друку є право, яке кожен повинен собі здобути, т. -к. робітничий-письменник є організатор колективної думки пролетариату.

Театральна студія

«Перша Всеросійська конференція пролетарських культурно-просвітнических організацій, надаючи особливе значення створенню пролетарського театру, намагається наступні найближчі задачі театральних відділів пролеткульту:

1) Створення пролетарського театру повинно початися з створення кадрів акторів, вихідних з пролетарської середовища і відображаючих психологію, задумки і прагнення револю-

ційного пролетариату, т.-е. з освіти при пролеткульту драматических робітнических студій.

2) Інструкторська робота в студіях повинна йти при участі тих професійних акторів, яким близькі прагнення робітнического класу до створення соціалістического театру. Робота під ідейним соціалістическим контролем ці професіоналы-техніки будуть навчати робітнических необхідних азбуки сценіческого мистецтва ознайомляти з новітніми течіями, надаючи зате широке поле для вільного творчості артистам-пролетаріям.

3) Репертуар пролетарського театру повинен ще створити, і на це слід звернути головне увагу театральних і літературних відділів пролеткультів. В формі перехідної міри з світової літератури можна вибрати п'єси, відносячі теми, близькі по духу настрою революційного пролетариату.

4) По міру створення закінчених пролетарських труп, кращі з існуючих театрів повинні передаватися в ведення пролеткультів.

5) До сих пор в області буржуазного театру державної влади повинно: а) націоналізувати театри, т.-е. вилучити їх з рук приватної антрепризи і передати комуніям або державі, б) виробити учет всіх артистических сил і колективів з ціллю рівномірного розподілу їх по країні, в) взяти під суворий контроль репертуар театрів і допомогти встановленню репертуару відповідаючих вимогам епохи».

Студія образотворчих мистецтв

«Перша Всеросійська конференція пролетарських культурно-просвітнических організацій приймає наступні основні положення з виявлення і створення основ пролетарського образотворчого мистецтва.

1) Необхідно об'єднання пролетарських творців-художників з навчально-робітническими і інструкторсько-пропагандистськими комуніями.

2) Поручити таким комуніям організацію і устрій майстерських-студій, лабораторій для навчально-робітнического колективного творчості по всіх спеціальностям образотворчого мистецтва.

3) Вияснити в колективному співробітництві основи ідеології пролетарського художественного творчості, пропитувати і насичувати всю життя пролетариату мистецтвом здійснюючи пропаганду соціального комунізму засобами і формами образотворчого мистецтва.

4) Непосередніми творческими робітническими колективними збирачами пролетарської науки і методології з образотворчим мистецтвом і навчально-виховними повинні

быть университеты-заводы пролетарских изобразительных искусств, организованные и сооружаемые по всей советской территории.

5) Непосредственным проводниками изобразительного искусства во всей области жизни должны служить учебные и воспитательные учреждения: клубы, театры, музеи, рабочие университеты и заводы, лаборатории, картинные галереи, выставки, кинематографы, экскурсии и т. д.

6) Коммуны пролетариата и их представителей в государственных, муниципальных и общественных учреждениях должны принимать самые энергичные меры в широком проведении всех мероприятий в этой области: в украшении городов, постройке зданий, постановке памятников, участии в народных празднествах, в промышленном производстве, произведениях печати в самом широком масштабе и т. п. например, картины революции, агитационные лубки, иллюстрации, плакаты, портреты общественных деятелей, памятники и прочие сооружения, для чего необходимо обеспечить коммуны всеми материалами, имуществами и финансовыми средствами).

7) Все образцовые творческие произведения коммун пролетарских художников составляют достояние всего пролетариата и собираются в производительных, воспитательных общественных учреждениях государства.

8) Суммируя основные задачи пролетариата в области изобразительных искусств, первая Всероссийская конференция пролетарских культурно-просветительных организаций видит в творческих произведениях изобразительных искусств, созданных на основе пролетарской революционной идеологии, источник радости, красоты и мудрости жизни пролетариата, также и могучее орудие пропаганды классового самосознания в международной пролетарской революции.

Конференция верит, что пролетарское искусство в целом зажжет мировые огни и осветит путь к мировому социализму».

Музыкальная студия

«Музыка, как самое чистое отражение

внутренней духовной жизни, как сильнейшее средство, организующее чувство и воли масс, как великая сила для пересоздания человека, должна быть неотъемлемой частью пролетарской культуры, а поэтому в задачи музыкального отдела пролеткультов входит:

1) Помощь пролетариату в овладении музыкальным достоянием человечества.

2) Содействие выявлению нарождающегося коллективного и индивидуального творчества пролетариатов области музыкального искусства в виде помощи художникам-исполнителям и художникам-творцам.

3) Борьба с суррогатами музыки (ресторанная музыка, пошлая музыка на слова революционного содержания и т. д.), главным образом, путем противопоставления им возрожденной художественной народной песни и лучших произведений нового музыкального творчества,

В этих целях должны быть немедленно и повсеместно, организованы пролетарские музыкально-вокальные студии под наблюдением опытных руководителей, посланных пролеткультом».

Пролетарский клуб

«Рабочей мастерской пролетариата по выработке своей культуры является пролетарский клуб.

Это возможно только в том случае, если вся работа клуба будет строиться на творческой активности всех его членов.

Для преодоления бытового мещанства, господствующего в семейных отношениях рабочих, клубы должны активно бороться с ним, вовлекая в свою творческую жизнь всех членов пролетарской семьи.

Для вовлечения широких масс пролетариата в свою работу, клуб делится с массой всеми своими достижениями.

Организационно все пролетарские клубы должны быть связаны воедино местным пролеткультом.

Завершением всего этого строительства явится дворец пролетарской культуры».

Примерный устав клуба пролеткульты

I. Цели клуба

Рабочий клуб объединяет весь творческий труд своих членов в деле выработки пролетарской культуры, содействует общественному, коммунистическому и умственному развитию своих членов, служа для них в то же время местом отдохновения.

II. Деятельность клуба

Вся деятельность клуба строится на товарищеской работе его членов согласно принципам Всероссийской Конференции Пролеткульты.

Клуб организует: а) курсы и семинарии для изучения различных областей науки и отдельных научных вопросов; б) студии: литературную, хоровую, музыкальную, драматическую, изобразительных искусств, научную и другие;

в) спектакли, концерты, со смешанной программой, вечера, лекции, беседы с обзором событий за неделю, экскурсии и т. п.; г) библиотеку-читальню, с витриной особо ценных книг, программ чтения по определенным вопросам, газетных вырезок по вопросам культурной, политической и экономической жизни пролетариата, названий вышедших книг и журналов и пр.; д) справочное бюро по вопросам партийным, культурно-просветительным, профессионально-производительным и кооперативным с расписанием всех работ клубных учреждений; е) гимнастический зал физической культуры; ж) буфет и столовую.

III. Состав клуба, права и обязанности членов его

1) Членами клуба могут быть рабочие обоого пола, достигшие 16 лет, состоящие членами рабочих организаций и рекомендованные двумя членами клуба или соответствующими организациями, аккуратно платящие членский взнос.

Примечание. Членами клуба нерабочие могут быть лишь в том случае, если они являются активными работниками среди рабочего класса и тесно связаны с последним, по решению правления.

2) Все члены клуба в той или иной степени должны принимать активное участие в творческой работе клуба.

3) Размер членского взноса устанавливается общим собранием членов клуба.

4) Выход членов из состава клуба совершается: а) в случае их письменного о том заявления; б) в случае совершения ими каких-либо противообщественных поступков и действий, идущих в разрез с общим направлением клуба; в) в случае неуплаты в течение установленного срока очередного членского взноса.

5) Вопрос об исключении членов решает собрание клуба большинством голосов в 2/3. Правлению предоставляется право прекращения доступа в клуб подобных членов, впредь до разрешения общего собрания, на которое указанные члены приглашаются для объяснений.

Примечание 1. Члены семейств рабочих, членов клуба, не достигшие 16-летнего возраста, допускаются в клуб только с ведома правления.

Примечание 2. Гости допускаются лишь на открытые вечера, концерты и т. п.

IV. Средства клуба

Средства клуба составляют из: а) членских взносов и отчислений рабочих организаций, участвующих в клубе; б) платы, взимаемой с гостей; в) дохода от устраиваемых лекций, концертов, спектаклей, вечеров, а также г) из ссуд,

получаемых от местного пролеткульта.

Примечание. Средства клуба свыше необходимых для текущей работы сумм хранятся в кредитном учреждении и выдаются за подписью председателя и секретаря.

V. Управление делами

1) Управление делами принадлежит: а) общему собранию и б) правлению.

2) Общему собранию членов клуба принадлежит право решения всех принципиальных и организационных вопросов, возникающих к деятельности клуба, выбор членов правления, ревизионной комиссии и кандидатов к ним, выработка инструкций для правления секций, исключение членов клуба. Общее собрание утверждает полугодовые отчеты правления клуба в идейном отношении и организационно-финансовом. Отчеты эти посылаются в местный пролеткульт для учета всей культурно-просветительной работы.

3) Общие собрания клуба бывают очередные и чрезвычайные. Собрание считается законным при наличности 1/2 числа членов клуба.

Если за неприбытием надлежащего числа членов общее собрание не состоится, то в ближайший срок (не менее трехдневного) вторично созывается общее собрание, которое считается законным при всяком числе собравшихся.

В порядок дня вторичного общего собрания вносятся только те вопросы, которые были указаны в повестке несостоявшегося общего собрания.

4) Очередные общие собрания созываются через каждые 3 месяца.

5) Чрезвычайные общие собрания созываются: а) по постановлению правления клуба, б) по требованию ревизионной комиссии, в) по письменному заявлению в правление не менее 1/10 числа членов клуба и г) по предложению местного пролеткульта.

6) Правление клуба сроком на 6 месяцев составляется: а) из представителей культурно-просветительных ячеек фабрично-заводских предприятий, расположенных в районе клуба и непосредственно заинтересованных в развитии его работы; б) лиц, избираемых общим собранием членов клуба, и в) представителей местного пролеткульта, а там, где невозможно осуществить это представительство, правление избирается из членов собрания клуба.

Примечание. Число членов правления, избираемых общим собранием, определяется последним.

7) Правление избирает из своей среды президиум: председателя, секретаря и казначея.

8) Заседания правления происходят не менее одного раза в неделю в помещении клуба.

9) Появление организует работу согласно разделу II.

10) Для управления всем хозяйством клуба и его предприятий правление организует хозяйственную, финансовую и др. комиссии.

11) На обязанности правления лежит ведение книг клуба, созывы общих собраний и сношение по делам клуба со всеми лицами и учреждениями.

Примечание. *Правление устанавливает обязательное дежурство членов правления в часы открытия клуба.*

12) Все вопросы правление решает простым большинством голосов. Собрания правления действительны при наличии $\frac{1}{2}$ числа членов правления.

13) Для закрытия клуба необходима санкция местного пролеткульта, которому принадлежит контроль над всей работой клуба во всех ее частях.

VI. Отчетность и контроль

1) Правление обязано вести кассовую книгу, инвентарную, приходо-расходную, членскую книгу, книгу членских взносов, книгу заявления и записи гостей и др.

Остальные книги ведутся по постановлению правления.

2) Для контроля общий собранием избирается ревизионная комиссия на 6 месяцев, в числе трех членов и трех кандидатов к ним.

Секции

1) Правление секции ведает организацией всего дела своей области, организует студии, кружки, руководит и управляет их работой, заботится доставкой всего необходимого для правильного течения их работ.

2) Правление секции состоит: а) из представителей правления клуба, б) представителей студии, кружков (по одному от студии или кружка, если их немного) и в) представителей инструкторов-преподавателей.

Студии клуба

I. Цель студии

Студия имеет своей целью дать членам клуба и членам их семейств, достигшим 16-летнего возраста, возможность работать в области строительства пролетарской культуры: а) изучить культуру, которая досталась пролетариату в наследие от предыдущих поколений; б) производить всякие опыты в области творчества новой культуры путем искания методов, соответствующих новому содержанию. Для выполнения указанной задачи студии, работающие каждая в отдельности в своей специальной области, соединяются вместе для изучения предметов общих для всех студий, без знания которых не могут продуктивно пойти работы в области строительства новой культуры.

II. Правление студии

Правление студии состоит из: а) представителей соответствующей секции, б) представителя учеников студии (старосты студии) и в) представителей инструкторов-преподавателей студии.

1) Правление студии следит за правильностью занятий студии, сносится с правлением секции и клуба, устанавливает совместно с членами студии внутренний распорядок, ведает приемом новых членов, ведет записи, заполняет опросные листы, еженедельные ведомости и т. п.

2) Членами студии могут быть члены клуба и члены их семейств, не достигшие 16-летнего возраста.

3) Прием членов производится на

следующих основаниях; а) желающие поступить в студию заполняют особый анкетный лист (см. приложение № 1); б) правление студии заносит кандидатов в особые списки; в) эти списки направляются в испытательную комиссию, которая и объявляет день конкурса; г) выдержавшие конкурс записываются в члены студии; д) до конкурса члены клуба, желающие заниматься в студии, могут посещать занятия в качестве вольнослушателей.

4) Конкурсный прием во все студии производится в определенное время, заранее объявляемое правлением клуба, коим и избирается испытательная комиссия по соглашению с соответствующими секциями.

5) Конкурс состоит в прочтении поступающими стихотворения, басни или в выполнении определенных сценических задач, исполнения музыкально-вокального отрывка, демонстрации собственного произведения (литература, живопись, скульптура и т. п.).

6) При составлении списков принимаемых следить за выполнением устава поручается правлению секции.

Списки составляются согласно опросному листу (см. приложение № 1).

7) Все студийцы делятся по степени своей подготовленности на старшую и младшую группы.

Наиболее талантливые студийцы старших групп выделяются в центральные студии местного пролеткульта.

8) Число членов каждой студии устанавливается правлением секции,

9) Обучение в студиях бесплатно.

III. Обязанности работающих в студиях клуба Пролеткульта

1) Все члены студии обязаны выполнять постановления клуба пролеткульта, секции и правила внутреннего распорядка, установленные каждой студией самостоятельно применительно к местным условиям и утвержденные правлением секции.

2) Все члены студии обязаны: а) присутствовать на всех занятиях студии, репетициях, б) поддерживать дисциплину и порядок.

Примечание 1. В случае отсутствия необходимо каждый раз особое уведомление с изложением причин.

Примечание 2. Отсутствующие заносятся в протокол занятий с указанием причин их отсутствия.

Примечание 3. Троекратное отсутствие без предварительного извещения влечет за собой исключение из студии, и пропустивший занятия может быть принят обратно только по постановлению общего собрания студии.

Примечание 4. Многократные опаздывания влекут за собой исключение из числа членов студии по постановлению общего собрания студии.

3) Все члены студии, нарушающие устав и правила внутреннего распорядка, как мешающие плодотворной работе, исключаются из студии общим собранием студии.

Примечание. Исключенный имеет право апеллировать к правлению клуба или общему собранию членов клуба.

4) Для учета занятий и посещаемости студии ведется еженедельная ведомость,

представляемая в правление секции.

Кружки

1) Кружки организуются: а) для лиц, которые по тем или иным причинам не могут серьезно работать в студии, и б) для лиц в целях серьезного занятия в области, специальность которой не может привлечь большого количества членов.

2) Посещение курса лекций, общего для всех студий, обязательно и для членов кружков.

ОПРОСНЫЙ ЛИСТ СТУДИЙЦА

Студия.....

- 1) Фамилия
- 2) Имя и отчество
- 3) Возраст
- 4) Происхождение (занятие родителей)
- 5) Какую школу окончил
- 6) Профессия
- 7) Род занятий до революции
- 8) Какую работу выполняет в данный момент
- 9) Адрес предприятия
- 10) В каком профессиональном союзе состоит (№ членской книжки)
- 11) Когда свободен от работы
- 12) Чем желает заниматься
- 13) Отношение к воинской повинности
- 14) Семейное положение (женат, холост, есть ли дети)
- 15) Состоит ли членом партии (какой, № членской книжки)
- 16) Время поступления в студию
- 17) Адрес - Инструктор студии - Староста

УПРАВЛЕНИЕ КЛУБА «ПРОЛЕТАРСКАЯ КУЛЬТУРА»

1) Вся работа клуба идет под руководством правления по директивам общего собрания членов клуба.

2) Правление выделяет президиум из 3 лиц, как орган, постоянно работающий.

3) Секции управляются коллегией или правлением согласно уставу (Пролеткульт. № 7-8.)

4) Секретари президиума, художественной секции, агит-пропагандистской секции, физической культуры, столовой комиссии должны быть постоянными платными работниками; остальные члены могут получать вознаграждение за каждый рабочий час, зарегистрированный, с указанием характера работы, в протоколе или в особой бумаге за подписью председателя и секретаря президиума клуба.

5) Постоянный платный штат библиотеки определяется: 1 библиотекарь, 1 помощник и 2 мальчика.

6) Постоянный платный штат дело-

производства: 1 делопроизводитель, 1-3 машинистки, 1 регистратор, 2 курьера.

7) Постоянный платный штат хозяйственно-финансовой части с бухгалтерией: 1 секретарь-делопроизводитель, 2 машинистки, 2 конторщика, 1 бухгалтер, 1 счетовод.

8) Штат столовой и буфета определяется в зависимости от размера дела и утверждается правлением клуба; непременно должен быть эконом.

9) Никакая часть клуба не должна иметь ни своего делопроизводства, ни вести денежных операций. Все бумаги идут через общее делопроизводство, все счета доходов и расходов реализуются в общей бухгалтерии. В крайних случаях, там, где дело развито широко, отдельные секции и комиссии могут получать авансовые подотчетные суммы, каждый раз по специальному постановлению правления клуба.